

AP6: ANALYSE AF ANMELDTE ARBEJDSULYKKER, HVOR KVÆG HAR VÆRET INVOLVERET I DANMARK I PERIODEN MAJ TIL MEDIO SEPTEMBER 2018

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Vi har analyseret de ulykker, der blev anmeldt i sommeren 2018 for at blive klogere på årsagerne. Alle, der arbejder med kvæg, kan bruge resultatet til at forebygge nye ulykker.

GRUNDLAG

Analysen er foretaget på baggrund af aktindsigt i samtlige anmeldte arbejdsulykker på landbrugsvirksomheder i Danmark i sommeren 2018, fra 1. maj til 15. september. Perioden er valgt ud fra en anden sammenhæng, og er således tilfældig i forhold til arbejdet med kvæg. Oplysningerne fra anmeldelserne var anonymiseret, men indeholdt alle de indberettede detaljer om hændelsesforløbet. Der var 27 anmeldte ulykker, hvor kvæg har været involveret i perioden.

FORMÅL

Formålet med analysen var at undersøge, hvilke faktorer, der spiller ind i de situationer, som fører til arbejdsulykker. Omfanget af analysen er begrænset, men dækker en vilkårlig periode, der ikke er præget af sæsonudsving eller andre skævvridninger. Analysen repræsenterer et udvalg af ulykker, der er reelt forekommende, men ikke repræsentative for samtlige ulykker, der kan opstå ved håndteringen af dyr.

Analysen er udarbejdet som baggrundsinformation i forbindelse med etableringen af et netværk for landbrugsskolelærere i de nordiske lande med fokus på sikkerhed ved håndtering af kvæg.

METODE

Analysen er foretaget ved at supplere datagrundlaget med en enkel kodning af ulykkesbeskrivelsen i 3 kategorier, foruden de oplyste data om skadens art og varigheden af uarbejdsdygtighed. De 3 kategorier er 1) typen af afvigelse, dvs. den pludselige hændelse, der førte til ulykken. I denne analyse fokuseres på den pludselige og uventede adfærd fra det involverede dyr. 2) Arbejdsopgaven, som skadelidte var i færd med at udføre, da ulykken skete, og 3) det involverede dyr, kategoriseret ud fra alder og køn.

Ved databearbejdningen fremkom endvidere en række indikationer om andre faktorer, der kunne have betydning for hændelsesforløbet, men som kun fremgår af visse beskrivelser, og dermed ikke fremstår med tilstrækkelig tydelighed.

RESULTATER, KLARE TENDENSER I ULYKKERNE

Analysen viser visse tendenser, selv om datagrundlaget ikke er tilstrækkeligt omfattende til håndfaste konklusioner.

KLEMT MELLEM INVENTAR OG DYR

Den hyppigste afvigelse er, at skadelidte bliver klemt mod inventaret, enten ved at et dyr rammer direkte på personen eller rammer inventar, der herefter rammer personen. Denne afvigelse forekommer i en tredjedel af de analyserede ulykker. Næst hyppigst, 8 ud af de 27 ulykker, er afvigelser, hvor dyrets pludselige bevægelse medfører, at skadelidte snubler, glider eller falder. Spark forekommer i 7 af de 27 ulykker. Disse kategorier dækker således sammenlagt 8 af 9 ulykker.

DRIVNING, BEHANDLING OG MALKNING

Den typiske arbejdsopgave, som den skadelidte har udført, da ulykken skete, er drivning af dyr, der omfatter 12 af de 27 ulykker. Herefter kommer behandling/medicinering (5 ulykker) og malkning (4 ulykker). De tre kategorier omfatter tilsammen 7 ud af 9 ulykker.

KALVE OG KVIER, SÅVEL SOM KØER

De dyr, der har været involveret i ulykkerne, har overvejende været køer (14 ulykker), men en smule overraskende er det, at både kvier og kalve er involveret i hver 5 af de 27 ulykker. Når der ses bort fra de ulykker, der ikke rummer oplysninger om dyret, er det således hver 5. ulykke, der involverer enten kvie eller kalv.

Mere end halvdelen (13 af 22) af de anmeldelser, hvor skadens følger er oplyst, har ført til uarbejdsdygtighed i mere end en måned. Heraf er to personer blevet permanent

uarbejdsdygtige eller uarbejdsdygtige i mere end 6 måneder.

DE TYPISKE SKADER

De hyppigst forekommende skader er typer af ledskred, forstuvninger og forstrækninger (10 ulykker) og knoglebrud (7 ulykker). Dermed kan skaderne medføre både akut sygemelding og i nogle tilfælde med længerevarende genoptræning, tilbagevendende komplikationer og invaliderende, kroniske følgevirkninger.

UKENDTE OPLYSNINGER OM ULYKKERNE

Ud fra de oplysninger, der er tilgængelige i ulykkesanmeldelserne kan der ikke påvises tendenser, vedrørende en række andre faktorer, der ud fra erfaringer fra observationer og deltagelse i arbejdet med dyrene, menes at have betydning for risikoen for, at en ulykke sker. Det gælder bl.a. graden af uro, støj, pludselige udefrakommende påvirkninger, gulvets beskaffenhed, pladsforhold eller hvorvidt dyrene er i flok eller alene, ej eller hvorvidt personen arbejder alene eller sammen med andre.

KONKLUSION

Denne analyse er beskeden i omfang, men viser dog klare tendenser, både i forhold til typen af arbejdsopgaver, der blev udført, da ulykken indtraf og i forhold til den afvigelse eller pludselige adfærd fra dyret, der førte til ulykken. At der forekommer flest ulykker, hvor køer er involveret er ikke overraskende, da køerne udgør den største gruppe af dyr i den typiske kvægbesætning. Det er dog mere overraskende, at hver 5. ulykke involverer enten en kvie eller en kalv. Det kunne tyde på en tendens til at overse risikoen for ulykker, når disse mindre, men ofte hurtigt reagerende dyr håndteres.

ANBEFALINGER – OPMÆRKSOMHED PÅ DYRENE OG GOD STALDINDRETNING

Det anbefales, at der til stadighed udvises den størst mulige opmærksomhed på dyrenes adfærd, når der arbejdes med eller omkring dyrene. Det er helt overvejende pludselig, uventet adfærd, der fører til, at en person bliver enten klemt, væltet eller på anden måde skadet. Denne opmærksomhed skal også gælde de mindre dyr som kvier og kalve, der også kan være involveret i alvorlige arbejdsulykker med lang tids fravær fra arbejdspladsen til følge. Endvidere anbefales et fortsat fokus på, at staldindretningen skal gøre det muligt at arbejde på afstand af dyrene, skal tilbyde flugtveje i drivgange og områder, hvor man arbejder tæt op ad dyrene, og generelt skal understøtte stressreducerende drivningsmetoder.

ANMELDTE ULYKKER, SKET VED KONTAKT MED KVÆG MAJ-MEDIO SEPTEMBER

2018

Afvigelse, der forårsagede skaden		Uarbejdsdygtighed	
Klemmt mod inventar	9	1-3 dage	3
Sparket	6	4-6 dage	1
Angrebet/stanget	2	7-13 dage	3
Falder over/snubler pga. dyrets pludselige bevægelser	8	14-20 dage	2
Ramt af dyr, der falder/snubler	1	>1 md <3 mdr	8
Klemmt mellem to dyr	1	> 3mdr <6 mdr	3
		>6 mdr	2
		Uoplyst	5
I alt	27		27

Arbejdsopgave	
Behandling/medicinering	5
Staldarbejde blandt dyr	1
Hjælpe fastklemmt/vildfarent dyr	2
Standse dyr*	
Drive dyr (12)	
Læsning af dyr i vogn	2
Flytte internt	3
Hente til malkning	5
Hente til klovbeskæring * ny kategori	2
Fodring	1
Malkning (fra aftørring til fjerne sparkebøjle)	4
Fødselshjælp på friland, ammekøer i flok	1
Uoplyst	1
I alt	27

*Flere anmeldelser antyder, at skadelidte har forsøgt at tilbageholde dyret, enten med egen krop eller ved brug af inventar (låge eller lignende), men indikationen er ikke helt entydig.

Skadens art	
Amputation, afrivning eller knusning af legemsdel	1

Knoglebrud, lukkede brud	7
Indre skader	
Ledskred, forstuvning, forstrækning	10
Hjernerystelse	1
Åbne sår	3
Overfladiske skader	1
Uoplyst	4
I alt	27

Dyr involveret	
Ko	14
Kvie	5
Tyr	0
Ko med kalv	1
Kalv	5
Uoplyst	2
I alt	27